

Naj zdatnejši pomoček zoper vse te ovire so mladenišnice ali semenišča za dijake latinskih šol, v katerih se od prve mladosti začeni pred okuženjem sveta varujejo, v zatajevanji in strogem redu vadijo, in k pobožnosti napeljujejo, in tako od Boga prejeti poklic za duhovniški stan vedno bolj v sebi čistijo, krepijo in dopolnjujejo. Zato je že sv. Tridentinski zbor (sess. 23. c. 18) škofom naročil, po vseh škofijah mladenišnice ustanoviti. Za vse čase so pomenljive besede, ko pravi: „Ker je mladina, ako se prav ne vodi, jako nag-njena, posvetnim sladostnim se vdati, in ako se od prvih let v čednosti in pobožnosti ne vadi, dokler še grešne navade celega človeka ne obse-dejo, se pozneje brez celó posebne pomoči vse-mogočnega Boga skoraj nikdar pravega cerkvenega življenja ne privadi: zaukazuje sv. zbor, naj vse škofije . . . primerno število mladenčev na za to pripravnem mestu pobožno izreajo in v cerkve-nih vedah podučujejo.“ V tem pa, ko so naše so-sedne škofije že zdavnej take zavode imele, ga je naša Lavantinska škofija še vedno pogrešala. Po-kojnemu knezu in škofu Martinu Slomšeku gre za-sluga, da so, kakor za mnoge druge zavode, tako tudi za mladenišnico duhovnike in vernike navdušili, s svojo očetovsko in krepko besedo vrelce radodarnosti vse povesodi odprli, ter zbrali toliko — pozneje še pomnoženi — kapital, da je bilo zdaj mogoče, novo mladenišnico v Mariboru po-staviti, ki je in bo naše škofiji ponos, in kakor zaupamo, plodna mati pobožnih duhovnikov.

(Dalje prih.)

Kaj mislita in kako sodita državna poslanca g. Pfeifer in g. dr. Vošnjak o ces. kralj. glavarstvih.

II. „Srenjam na Kranjskem, pravi g. Pfeifer dalje, se od strani okrajnih glavarstev godi, kakor ženam, katere moži pretepljejo pri vsakej priliki prav močno, občine so tepežne žene okrajnih gla-varstev. Razun tega je še pa druga nepovoljna prikazen omeniti, t. j. službena počasnost pri ne-katerih glavarstvih in potem ž njo zvezana mnogo-pisnost. Za neko pogorelo občino na Kranjskem so pobirali milodarov; kolikor jih je župan v roke dobil, so se takoj med pogorelee razdelili, 26 fl. pa, katere je okrajni glavar prejel, je ta pismo no ukazal v davkarijo zanesti in v depozitni kasi za-ložiti, županu je pa poslal pismo, naj spiše imenik podpore potrebnih pogorelecev; predloženi imenik je glavar pismo no potrdil in potem je dobil župan od njega pisan ukaz, one povabiti, ki imajo kaj dobiti, davkarija pa zopet pismen nalog, naj denarje izplača. Tako se mnogo piše, zamotano uraduje in počasno vse izvršuje. Še večja napaka je pa ta, da okrajni glavarji, posebno na Kranjskem, svojo politično oblast zlorabijo na ko-rist sedaj vladajoče (nemško liberalne) stranke,

zlasti pri raznih volitvah. Na Kranjskem smo v tej reči doživeli britkih skušenj; še celó sodnijski uradniki trpeli so nadlegovanja, če niso hotli po-tegnuti z vladajočo stranko. Imel bi o tej reči mnogo povedati, a nečem visoke zbornice dalje nadlegovati. Cesar pa zamolčati nikakor ne mo-rem, to je sledeče. Sedanja vlada kaže gotovo malo prizanašanja nasproti nemškemu narodom. Toda na Kranjskem presega vse meje, kar tukaj okrajna glavarstva počenjaajo. Kar ni nemško, ali kar vsaj nemški ne misli, to brez vsega srama in očitno pri vsakej priliki zasmehujejo in zani-čujejo. Nekateri glavarji — upam da jih je le malo takih — so zbog svojega velikonemštva zgubili popolnem svoj avstrijski čut, na kar zbor-nico zelo posebno opozorujem kot izvoljeni za-stopnik avstrijskemu cesarju vselej zvestih Sloven-cev. Lani pri volitvah se je eden takih glavarjev toliko izpozabil, da je nekemu srenjskemu sveto-valcu rekel: „pomislite, da bi pri razpadu Avstrije itak boljše bilo, če pride Kranj-sko pod Prajza nego pod Rusa.“ [Klici: oho, čujte, čujte!]. Tistemu glavarju je nek kmet tožil, naj se ne nagli toliko z stavljenjem novih šol, ker ljudje nimajo denarjev; glavar pa ga je tolažil: rekoče: bodite mirni, mi pridemo itak pod Prajza in ta ima dovolj denarjev za vzdr-ževanje šol. [Čujte!] Gospoda, sedaj pa pre-sodite sami, ali je tak človek sposoben za cesar-skega uradnika, ki ob priliki volitev na korist nemško-liberalnim kandidatom in pri drugem urad-nem svojem delovanju govori o razpadu Avstrije kot čisto gotovem bližnjem dogodku?! Jaz vsaj protestiram zoper take zastopnike cesarske vlade, kateri Avstriji očitno kopljejo grob! [Dobro, dobro]! G. dr. Vošnjak je tudi govoril zoper okrajna gla-varstva in posebno ostro grajal velike nepostav-nosti in krivičnosti, ki so se godile lani pri volit-vah na Krajskem in kder je v imenu nemško-libe-ralne stranke kandidiralo 5 okrajnih glavarjev. Ker ta govor ozir jemlje tudi na Štajersko, kder se je eden glavar že očitno proglasil za kandidata, 2. pa še baje na to čakata, ga bo treba v „Slov. Gosp.“ objaviti, kar hočemo prihodnjič storiti.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako in kam si bučelnjak postaviti.

M. Mesto, na ktero se ima bučelnjak posta-viti, je za dober in srečen vspeh bučelic veliko pomembe in važnosti. Kdor ima tedaj več prostoro-rov za bučelnjak na izbiri, ta naj si med njimi onega poišče, ki je za bučele najbolj pripraven. Prva lastnost, ki ga mora mesto, na katerem ima bučelnjak ali ulnjak stati, je zaveznost, t. j. da hudi vetri nimajo do njega pristopa. Na vetrovnem stališču gre spomladi, ko je solnce še slabo in zemlja še hladna, veliko bučelic v zgubo. Veter

jih pomeče na tla, kjer otrpnejo in slednjič poginejo. Slasti do naletavajočih k bučelnjaku ima veter veliko moč, kajti predno pridejo do panja, začno bolj počasu letati in še poleti, ko se z strdjo in cvetnim prahom obložene domu povračajo, jih vetrovi na tla pomečejo. Če pozimi ledeni vetri v žrela panjev pišejo, pogostoma prav mnogo bučel v panju otrpne in se več ne prebudi. Spomladi se nahajajo cele kepe mrtvih bučel med satovjem. Večidel so tu bučele, na katere so mrzli vetri zadeli, ki so potem otrpnile in zaostale in slednjič poginile, med tem ko so druge bučele se bolj tesno v sredo satovja stisnile.

Mrzli severi in vzhodni vetrovi ne smejo nikdar na panje pihati. Če prostor bučelnjaka ni že sam na sebi zaveten, treba ga je z stenami iz desek proti vetrom zavarovati. Na prostorih, skozi katere gre oster prepuh, bi se ne smele nikdar bučele postavljati. Na takih prostorih bučele kasno zjutra na pašo letajo in se zgodaj pred večerom že domu povrnejo in ne baje letati. Blizu vode je vedno nekaj prepušen zrak, in marsikteri mlinar na vodi z svojimi bučelicami nič ne more kaj naprej, ker je v njegovem bučelnjaku vedno prepuh. Da pa je kateri kraj prepušen brž spoznaš, če se nekaj vgrtet in znojen na njega postaviš. Brž boš hladno sapo čutil, ki nareja, da se ti koža ježi. Bučelno stališče mora biti dalje tudi solučno. Na stališčih, na katerih visoka poslopja solučne žarke odvrčajo, spomladi mnogo bučel na zemljo popada in ker v senco padejo, večidel otrpnejo. Na solučnem mestu si pa vedno pomagajo in se vzdignejo. Na solučnem stališču bučele spomladi prej in več zalege zaležejo, kakor na senčnatem in tudi rajše in več rojijo. Vendar pa je skušnja pokazala, da na senčnatem prostoru več strdi naberejo, ker manj na rod delujejo. Solučno stališče bi se tedaj smelo rojevo, senčnato pa medovo imenovati. Če so bučele prisiljene brž od bučelnjaka proč zaradi katere visoke strehe, visoko v zrak povzdigniti, se bodo takega letanja privadile, in tudi roji se bodo navadno brž visoko zagnali in mnogi odleteli.

Panji se dalje ne smejo tako postaviti, da morajo bučele brž črez kako vodo, reko, jezero, ribnik leteti. Vetrovno vreme jih mnogo v vodo pomeče, slasti če se težko obložene domu povračajo in vtonijo.

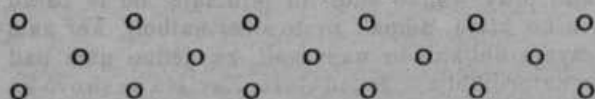
Nekoliko korakov pred bučelnjakom je dobro prostor trave čist imeti in ga z peskom potrositi. Če o moči bučele v rosno travo pokapajo, se le težko kdaj sopes povzdignejo. Če je pa prostor okoli bučelnjaka z debelim peskom potrošen, se tudi vedno na tanko vidi, kaj bučele iz panjev izmečejo. Kakih 10—15 korakov od bučelnjaka se postavijo drevesa, da imajo roji kam sestiti. Če so bolj pritlična drevesa, je tudi ogrebanje rojev dosti zlajšano. Gnojšča, gnojnične mlake in druge smrdede stvari bučelam sicer niso zoperne in škodljive. Vidimo jih ja pogostoma, kako se iz takih

mlak napajajo. Če le mogoče, naj se bučelnjaku taki prostor odbere, ki ni predaleč od stanovanja. Stvar je tako prilična in priročna, ako moreš bučelice skozi okno slasti o času rojenja opazovati. Blizu javnih cest bučelnjak ne kaže, ker bučele na takih mestih po zimi drdranje voz zelo v zimskem mirovanju moti. Pa tudi že državljanske postave pravijo, da mora biti bučelnjak najmanj 30 čevljev od javne ceste oddaljen. Ob steni katerega škednja panje postavljati ne kaže preveč. Večidel se po zimi v škednju mlati, in pokanje mlatičev moti bučele, ki se sicer takega vznemirovanja navadijo, vendar pa imajo taka stališča spomladi več mrtvecev ko druga bolj mirna. V škednjih domujejo tudi rade miši, ki so bučelicam po zimi zelo nevarne sovražnice. Tudi na to je gledati, da postavljeni bučelnjak ne moti sosednega mira. Če se je tedaj bati, da bi postavljen bučelnjak nevoljo sosedovo vzbudil, bolje ga je na drugo mesto postaviti, kjer se kaj takega ni bati.

Belo zelje, kako se sadi in obdeluje.

M. O tem piše v Dunajskem časniku „Praktische Landwirth“ učeni strokovnjak F. Rubers tako-le: Belega zelja se po mnogih deželah in krajih prav veliko sadi in prideluje ne le zaradi živinske klaje, ampak in to sicer najbolj, ker nam v raznih oblikah in napravah za jedno nam nad vse najpriljubljenejšo jed služi. Zavživa se sirovo ko salata, kuhano, ko presno ali sladko zelje, najbolj pa kislo, bodi si že surovo z soljo in oljem ali pa in to najrajši v raznih podobah kuhano. Kislo zelje je jedna najbolj priljubljenih jedi, bodi si na mizi bogatešev ali pa v skledi revnega kočlarja. Skoraj ni več rodovine, ki bi si ne narezala več ali manjšo kad kislega zelja, večja gospodarstva pa po 3—4 kadi tako, da imajo v nekaterih hišah zelja, ki je drugo leto staro pa še vedno okusno dobro. Junaški sosedi Rusi na Volgi in Nevi ljubijo kislo zelje nad vse. Ni skoraj jedi, v katero ali h kateri bi ne rabili kislega zelja, v juho ravno tako kakor v močnate jedi. Blizu velikih in sploh večjih mest je kupčija z zeljem zelo dobičkonosen posel. Marsikteri kmetič proda na tisoče zeljnih glav in potegne lep denar za nje, ki mu pomaga v raznih potrebah. Posebno tam se zelje lahko in mnogo proda, kjer so velike tovarne ali fabrike blizu z velikim številom delavcev, ki o zelju večidel živé. Belo zelje najbolje stori v rahli, topli ilovičasti zemlji, vendar pa mu tudi zadostuje bolj vlažna ilovičasta peščenina. Obdeluje in gnoji se zemljišče, kakor za druge osipavne sadeže. Pozno na jesen se zemlja navadno globoko preorje in gnoj podorje; spomladi se dvakrat preorje, da njiva postane čista pleva in rahla. Sajenice, kolikor jih je za obsajenje zelnika potrebno, si vzredi vsak sam, ker so dostikrat drage, dostikrat pa, ko bi jih človek ravno najrajše sadil, ne dobiti. Zahtevajo sicer dobro in rahlo zemljo pa ne premočno pognojeno. Najboljše je zemljišče že jeseni pripraviti in spo-

mladi brž ko je zemlja suha se mora seme posejati. Seme se z grabljami plitvo pod zemljo spravi in prst z desko nekoliko pritisne. Če nastane suho vreme, se mora semenska greda pridno zamakati in ko bi se bolhe pokazale, se morajo sajenice z novim neizluženim pepelom potrositi. Brž ko so sajenice konec majnika ali sred junija dosti močne postale, ne premehke ampak krepke, se po močnem dežju ali še bolje pred njim popipljejo in posadijo. Ko bi semenska greda pred pipanjem sajenic suha bila, se mora dobro poškropiti in potem še le posamezne sajenice previdno iz zemlje pipati, da si postranske ali sesavne korenike obdržijo in presajene veselo naprej rastejo. Dobro je jim konce dolgih srčnih korenin nekaj prikrhiti in potem korenine v posodo (stara vedro, kotel itd.), v kateri se je prej ilovice z kravjekom in gnojnico v redko testo namesilo, postaviti in iz te sajenice v zelnik presajati. Sajenice se po vrstah posajajo 75—90 centm. vsaksebi in tudi vrste morejo tako daleč narazen biti. Da imajo sajenice kolikor največ prostora, se posajajo v petorki, t. j. tako, da pride prva sajenica druge vrste v sredo med prvo in drugo sajenico prve vrste, da tako vse tri enakostegnat trikot napravijo in tako naprej. Sledeča podoba to naj boljše predočuje:



Luknja se nareja z sadivnim klinecem, dosti globoka, da ne le rastlina z koreninami vred, ampak tudi še steblo skoraj do perja v zemljo pride. Po bolj globokem posajanju se zabranjuje, da sajenice okoli ne padajo ali pa da jih viharji na tla ne pomečejo. Tudi najdejo globokejša korenine o sušnem vremenu v večji globočini potrebno vlago, ktere jim bolj na vrhu dostikrat primanjkuje. Prst se pri sajenju ne sme površno k steblu pritisniti, ampak bolj globoko k koreninam. Po sajenju je dobro, če se rastline z deževno vodo nekaj zamocijo, slasti tedaj, ko ni kmalu dežja pričakovati. Ko bi bilo vreme pa sploh presuho, tako bolje kaže z posajanjem nekoliko dni počakati. Sajenice postanejo močnejše in debelejša in se še nekaj bolj razvijejo. Ko po sajenju oblačno in deževno vreme nastane, se skoraj vse sajenice primejo in veselo rastejo. (Konec prihodnjč.)

Sejmovi. 13. aprila Slov. Gradec; 14. apr. št. Ilj v Slov. goricah; 15. aprila Kamca, Mozirje, Vozenica, Trbovlje.

Dopisi.

Iz Maribora. (Šmarnice). Mesec maj se bliža in z njim Slovincem toliko priljubljene Šmarnice. Dušnim pastirjem kakor navod za cerkvene Šmarnice, pa tudi posamnim vernikom in celim

družinam daleč od cerkve stanovajočim, kakor navod za domače Šmarnice priporočamo z dobro vestjo ravno izdano knjižico: Šmarnice Marije Device. V Ljubljani 1878. V založbi M. Gerberja, ktero je izdal, kakor „šesti letnik“ goreči prijatelj šmarniške pobožnosti, č. g. Luka Jeran, vrednik Zgodnje Danice. — V njej bodo našli vsak den 1. eno lastnost Marijino, v mičnih pripovedih in pristrčni razlagi na naše potrebe obrnjeno; n. pr. Marija: zgled nedolžnosti, tolažnica spokornikov, naša pot k Jezusu, naša pot v nebesa itd. 2. Tri vprašanja, kako smo zaslišani nauk dosihmal spolnovali. 3. Dober sklep v obliki kratke mične pesmice. 4. Kratko molitvico za posebno milost, premišljevanju primerno. 5. Šmarnico za dom to je: kratko jedrnato resnico, kakor voditeljico za celi den. Potuj tedaj, mila knjižica, od fare do fare, in širi vsepovsodi pobožnost in ljubezen do Marije, Šmarnic Kraljice! K . . . r.

Iz Celja. (Izpred porotne sodnije). Pri Antonu Javorniku v Padežkem vrhu, konjiškega sodnijskega okraja, je služila Neža Obrovnik, pa je službo zopet popustila, ker nje Jav. ni hotel v zakon vzeti. Ko je pa zvedela, da se hoče Jav. z drugo oženiti, jo je to toliko žalilo in jezilo, da je 11. t. l. zvečer vzela žarečo tresko, ter mu zapalila svinjski hlev, ki je tudi zgorel. Obsojena je bila uni dan na 3 leta v težko ječo. — Neža Korošec, posestnica iz Vojnika, je bila odolžena, da je v noči od 16. do 17. oktobra 1874 z židarskim kladvom svojega moža Fr. Korošeca, po domače Marovšeka, tako po glavi tolkla, da se mu je kost poleg levega ušesa vmečkala, in je smrti všel le zavolj svoje nenavadno trdne telesne postave. Obsojena je bila 10 let težke ječe. — 9. decembra 1877. zvečer je Anton Rožker, kočlar iz Gajovec v ptujskem okraju, Martina Kralja z kolom tako po glavi pobijal, da je še tistega dne za oslabljenjem možganov vmrl. Obsodili so ga na 2 leti v težko ječo. — Matija Mohorko in Anton Veras, sta se 20. jan. t. l. v gostilnici Gregorja Kmeta v Ptujem pogovorila, cunjarju Juriju Lesjaku, ki je v ravno tistej gostilnici z njima popival, po sili vzeti denar, ki sta ga pri njem zapazila. Ko cunjar iz gostilne odide, gresta capina za njim, ga v Kanižkem predmestju pri mostu od zadej popadeta, ob tla vržeta, usta zamašita ter mu vzameta blizu 8 gld. nož in robec ter potem pobegneta. Obadva sta bila ropanja kriva spoznana in sta bila v težko ječo obsojena in sicer Mohorko na 10, Veras pa na 7 let. (Konec prih.)

Iz Gomilske. (Ogenj.) 28. marca bila je Gomilska, ki šteje čez 60 hiš, v sila veliki nevarnosti. V neki prav slabi, leseni in z slamo kriti na gornjem koncu vesi tesno med drugimi stoječi hiši so gostovale tri prav hude klepetulje, ktere so se vsaki den od jutra do večera kregale, zmerjale, ravsale in kavsale, da je bilo groza jih slišati. Tako se je godilo tudi dopoldne omenjenega